

KRISTIANSAND HAVN IKS

Gravane 4
4610 KRISTIANSAND S

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ludmila Pechinkina, 37 01 78 47

Tillatelse til utfylling i sjø ved Vige i Kristiansand kommune

Statsforvalteren gir tillatelse til å fylle ut inntil 120 000 m³ i sjø ved Vige i Kristiansand kommune. Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11. Vi opphever samtidig tillatelse av 29.10.2024 til utfylling i sjø ved Vige med hjemmel i forurensningsloven § 18.

Vi fatter vedtak om saksbehandlingsgebyr på kr 47 300.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til tillatelse av 29.10.2024 til utfylling av masser i sjø ved Vige i Kristiansand kommune, søknad av 06.03.2025 om endring av fire vilkår i tillatelsen og øvrig kommunikasjon i saken. Videre viser vi bl.a. følgende dokumenter:

- 1) «Sammendragsrapport: Konsekvenser for marint liv og strømforhold ved flytting av containerterminalen til havneområde nord, Kongsgård – Vige», rapport datert 21.12.2021, Norconsult Norge AS
- 3) «Topdalsfjorden. Nåsituasjonen for marine natur- og miljøforhold», rapport datert 22.10.2021, Norconsult Norge AS
- 4) «Strømsimulering for Topdalsfjorden. Med fokus på endringer i strømforhold og saltholdighet i forbindelse med utbygging av kai i Kristiansand Havn, SHA 4,5 & 7», rapport datert 20.12.2021, Sintef Ocean AS
- 5) «Vurdering av rapporten «Strømsimulering for Topdalsfjorden, med fokus på endringer i strømforhold og saltholdighet i forbindelse med utbygging av kai i Kristiansand Havn, SHA 5,5 & 7», notat datert 14.03.2022, Akvaplan-niva AS
- 6) «Vurdering av spredning av mineralpartikler i sjø ved mudring og utfylling i SHA4 og SHA5 i Havneavsnitt Nord», rapport datert 08.05.2023, Norconsult Norge AS
- 7) «Støyhendelserapport», versjon 2.0, datert 08.04.2026, Vimms AS

Vi beklager lang saksbehandlingstid.

1 Vedtak

1.1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir tillatelse til å fylle ut inntil 120 000 m³ masser over et sjøbunnsareal på 10 000 m² ved Vige i Kristiansand kommune. Vilkår for tillatelsen følger vedlagt.

Tillatelsen gjelder i tre år fra dags dato.

Tillatelsen er gitt etter forurensningsloven § 11, jf. § 16.

1.2 Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Kristiansand havn IKS skal betale gebyr for vår saksbehandling, jf. varsel om saksbehandlingsgebyr i brev av 25.04.2025. Gebyret fastsettes til sats 6, som tilsvarer kr 47 300. Vi gjør oppmerksom på at selve beløpet er noe høyere enn varslet. Dette skyldes oppjustering av gebyrsatsene fra 01.01.2026.

Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

1.3 Vedtak om oppheving av tillatelse av 29.10.2024

Statsforvalteren opphever tillatelse av 29.10.2024 til utfylling av inntil 120 000 m³ masser i sjø ved Vige i Kristiansand kommune, gitt til Kristiansand havn IKS. Vedtaket er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd nr. 6, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a.

2 Kort om bakgrunnen for saken

Kristiansand havn IKS fikk den 29.10.2024 tillatelse til å fylle ut inntil 120 000 m³ masser over et sjøbunnsareal på 12 000 m² ved Vige i Kristiansand kommune. Tiltaket er en del av et større utbyggingsprosjekt i forbindelse med havneutbygging i Kongsgård/Vige. I tillatelsen er det stilt flere vilkår, bl.a. om bruk av partikkelspredningshinder under tiltaksgjennomføring og tidsbegrensning for når på dagen og året arbeidene kan gjennomføres.

Vi fikk den 06.03.2025 notat om endringsanmodning der Norconsult Norge AS (heretter Norconsult) på vegne av tiltakshaver ber om endring av fire punkter i tillatelsens vilkår¹. Vi fikk den 09.01.2026 varsel om oppstart av arbeidene og presiserte i vår tilbakemelding på denne den 15.01.2026 at alle vilkårene i tillatelsen gjelder inntil vi ev. endrer vilkårene.

Vi har nå konkludert med at notatet fra Norconsult er å anse som søknad om nytt tiltak og det således er riktig å gi ny tillatelse til utfylling i sjø etter forurensningsloven. Behovet for tillatelsen gitt til Kristiansand havn IKS den 29.10.2024 frafaller når vi gir ny tillatelse til utfylling i sjø, og vi opphever tillatelsen gitt den 29.10.2024, jf. punkt 1.3 ovenfor.

2.1 Oppsummering av innholdet i notatet/søknaden fra Norconsult

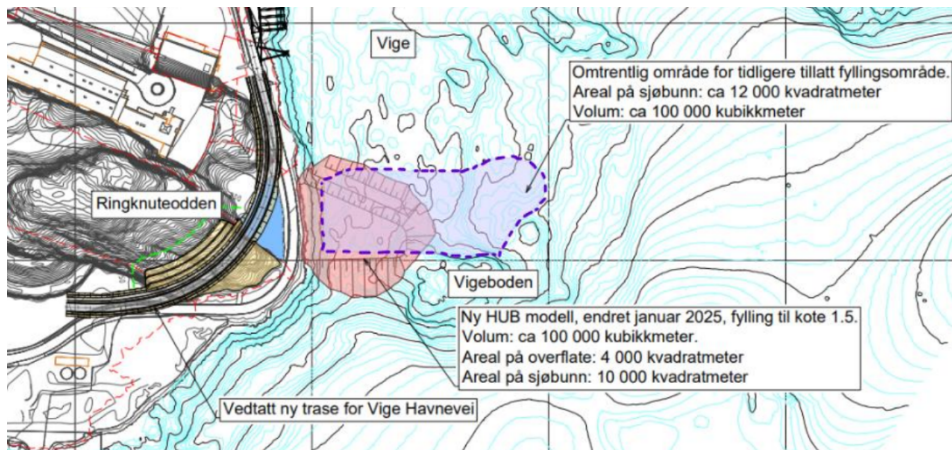
Utfyllingens lokalisering og omfang

Utfyllingen skal være like stor som tidligere søknad (120 000 m³), men skal plasseres nærmere land og gå opp til maksimalt kote +2, jf. figur 1. Bakgrunnen for ny lokalisering av utfyllingen er at det er ønskelig å etablere et mellomlagringsareal (HUB) som vil fungere som et mottakssted for steinmasser fra et utbyggingsprosjekt (etablering av nye deponihaller) til Glencore nikkelverk AS. Ifølge notatet er HUB-en planlagt for mellomlagring av utfyllingsmasser samt omlasting til lektere for

¹ Norconsult Norge AS sitt notat av 06.03.2025 «Endringsanmodning (EA) tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i sjø ved Vige i Kristiansand kommune», dokumentnr.: EA100-HUB/Vige-Statsforvalter.

videre utfylling i sjøen i nærheten av HUB-en. Siden utfyllingen vil være høyere, vil berørt sjøbunnsareal bli redusert fra 12 000 m² til 10 000 m². Utfyllingens endrede plassering vil også sikre uhindret innseiling til en ny kai som er planlagt etablert som en del av ny ringvei i Kristiansand (Ytre ringvei). Sjøbunnen hvor utfyllingen ønskes flyttet, består ifølge notatet av sjøbunn fylt ut med sprengstein.

Figur 1 Omsøkt endret lokalisering av tiltaksområdet merket med rosa (utklipp fra søknaden).

Tidsperiode for gjennomføring av utfyllingstiltaket

Dersom det brukes masser fra Glencore nikkerverk AS sitt prosjekt, kan det oppstå behov for å transportere dem på kveldstid, og det søkes derfor om at det åpnes for at utfyllingen kan skje frem til kl. 21 på hverdager. Norconsult skriver i notatet at ved utfylling fra lekter forventes det lite støy fra utfyllingsarbeidene.

Norconsult søker om at det ikke stilles krav om tidsbegrensning for når på året utfyllingsarbeidene kan gjennomføres. De begrunner dette med at det er usikkert når overskuddsmasser fra Glencore nikkerverk AS sitt prosjekt er tilgjengelige, samtidig med at det er begrenset med plass for mellomagring av massene på land. Det er i notatet videre vist til utførte modelleringen av partikkelspredning og konkludert med at det er liten risiko for omfattende uønskede effekter på flora og fauna i nærheten av tiltaksområdet dersom utfyllingen skjer gjennom hele året.

Avbøtende tiltak under tiltaksgjennomføring

Norconsult skriver i notatet at det vil være utfordrende å plassere en boblegardin og få den til å ligge stabilt tett innpå tiltaksområdet grunnet kupert og kraftig skrånende terreng i det aktuelle området. I tillegg mener de at strøm og bølger muligens tidvis også kan gi utfordringer. Videre viser Norconsult til utførte modelleringer og forventet liten risiko for uønskede effekter på flora og fauna i nærheten av tiltaksområdet og foreslår at overvåking av bl.a. sedimentering i de to ålegrasengene nærmest tiltaksområdet kan være et alternativ til boblegardin.

Norconsult har også vurdert bruk av nedføringsrør og sammenlignet dette med bruk av splittlekter. De har vurdert teknisk gjennomføring, ytre miljø, økonomi og HMS, og etter en totalvurdering anbefaler bruk av splittlekter. De konkluderer med at bruk av splittlekter er den klart mest effektive og derfor eneste gangbare løsningen for å være i takt med Glencore nikkerverk AS sin sprengnings- og massehåndteringsplan.

2.2 Øvrige opplysninger om tiltaksområdet og gjennomførte undersøkelser

Sedimentundersøkelser

Forurensningsgraden i sedimentene rundt tiltaksområdet er godt dokumentert, og det er bl.a. påvist høye konsentrasjoner av antracen og tributyltinn i nærheten av tiltaksområdet.

Påvirkning av havneutbyggingen på strømforhold og vannutskifting i Topdalsfjorden

Norconsult og Sintef Ocean AS har på oppdrag fra Kristiansand havn IKS gjennomført modellering og analyse av strømforhold og saltholdighet for nåsituasjon og utbygd tilstand og vurdert hvilke konsekvenser havneutbyggingen² vil ha for marint liv. De konkluderer med bl.a. følgende: 1) det vil bli moderate endringer i strømmønster og saltholdighet nær havneområdet og liten eller ingen endring innenfor Varoddbrua, lenger inn i Topdalsfjorden; 2) havneutbyggingen vil ikke påvirke omfang og hyppighet av utskifting av dypvannet i Topdalsfjorden; 3) snitt av modellresultater på langs og tvers av fjorden i områdene med lav saltholdighet, dvs. saltholdighet som er viktig for smolt, viser omtrent ingen forskjeller før og etter utbygging ;4) økologien i indre del av Topdalsfjorden nord for Varoddbrua vil ikke bli påvirket av utbyggingen.³

Kartlegging av sjøbunnen og naturtyper i Topdalsfjorden

Det ble i 2021 og 2022 gjennomført flere feltkartlegginger⁴ i Topdalsfjorden. Disse omfattet undersøkelser av bløtbunnsfauna og naturtypekartlegging og supplerende kartlegging av sjøfjærbunn, både i området som direkte blir berørt av havneutbyggingen (ved Vige), og andre steder i Topdalsfjorden.

2.3 Planforhold

Gjeldende reguleringsplan for området er detaljreguleringsplanen for Kongsgård -Vige havneområde, SHA-4, SHA-5 og SHA-6 (nasjonal arealplanidentifikasjon 4202_1606) vedtatt den 22.11.2023. Arealet hvor tiltaksområdet ligger, er i planen avsatt til formålet havn (samferdsel og teknisk infrastruktur). Det er i henhold til bestemmelsene i planen tillatt å fylle ut masser i sjø maksimalt til kote – 8. Kristiansand kommune fattet den 04.09.2025 vedtak om dispensasjon fra gjeldende arealplanbestemmelser. I henhold til kommunens vedtak kan utfyllingen mot Ringknuteodden være opp til kote +2.

2.4 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-

² Modelleringen er gjennomført med utgangspunkt i «et worst case scenario» da opprinnelig plan var å fylle ut en betydelig større mengde masser over et mye større areal sør for Varoddbrua. Kristiansand havn IKS har nå gått bort fra planer om fullskala havneutbygging ved Vige/Kongsgård.

³ Norconsult Norge AS sin rapport «Sammendragsrapporten: Konsekvenser for marint liv og strømforhold ved flytting av containerterminalen til havneområde nord, Kongsgård – Vige», datert 21.12.2021.

⁴ Norconsult Norge AS sin rapport «Topdalsfjorden. Nåsituasjonen for marine natur- og miljøforhold», datert 22.10.2021, og Norconsult AS sin rapport «Vurderinger vedrørende sjøfjær og vannmiljø i forbindelse med utfyllingsarbeid i Kongsgård/Vige», datert 27.05.2022.

vartilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

2.5 FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

3 Statsforvalterens vurdering

3.1 Natur- og friluftslivsverdier i og ved tiltaksområdet

Sjøbunnen i tiltaksområdet består av tidligere utfyllt sprengstein, men sør og sørøst for tiltaksområdet er det registrert naturlig mudderbunn med sjøfjær. Ifølge Artskart og Naturbase kart er det registrert observasjoner av flere rødlistede fuglearter i nærheten av tiltaksområdet, bl.a. lomvi (kritisk truet) og storskarv (nær truet). For øvrig er Topdalsfjorden viktig for anadrome fiskearter. Det er også registrert flere ålegrasenger av ulik størrelse og verdi i fjorden. Engene som ligger nærmest tiltaksområdet, er relativt små. Helt innerst i Topdalsfjorden og Ålefjærfjorden er det registrert et nasjonalt viktig gytefelt for torsk. Sør for gytefeltet er det registrert flere viktige og svært viktige ålegrasforekomster.

Når det gjelder friluftslivsverdier, ligger det et svært viktig friluftslivsområde på motsatt side av Topdalsfjorden, Sømlandet med Vestre Fuglevik, og en offentlig godkjent fribadestrand, Søm naturiststrand. Det ligger også en badeplass noe nord for tiltaksområdet.

Samlet sett vurderer vi at den omsøkte utfyllingen kan påvirke de registrerte natur- og rekreasjonsverdiene negativt, og det er derfor nødvendig å stille vilkår om avbøtende tiltak under tiltaksgjennomføring for å begrense tiltakets konsekvenser på naturmangfoldet og friluftslivsinteresser.

3.2 Miljøpåvirkninger og forurensningsfare ved gjennomføring av tiltaket

Sediment

Siden den omsøkte utfyllingen ikke vil berøre stedlig sediment, jf. punkt 2.1 ovenfor, vurderer vi at tiltaket ikke vil medføre spredning av forurensede sedimentpartikler.

Utfyllingsmasser

Utfyllingsmasser er en potensiell forurensningskilde. I det aktuelle tilfellet planlegger tiltakshaver å benytte sprengstein til utfyllingen. Det er ikke presisert hvilke bergarter steinmassene består av. Ifølge Norconsult sitt notat av 06.03.2025 er noe av massene som skal brukes til utfylling, overskuddsmasser fra Glencore Nikkelverk AS sitt prosjekt der det skal etableres nye deponihaller.

Noe av massene skal derfor være stein fra tunnelsprengning. Det er uklart ut fra notatet om alle massene skal komme fra samme prosjekt.

Sprengstein kan inneholde finstoff som kan føre til nedslamming av nærliggende områder. Høyt innhold av partikulært materiale i vannmassene og partikkelspredning som følge av tiltaket vil i seg selv kunne påvirke marine organismer negativt. Partikler fra sprengstein har bl.a. et høyere skadepotensial for fisk enn naturlige partikler fordi de er skarpere og kan føre til mekaniske skader på vannlevende organismer, særlig på gjellevev hos fisk og filtrerende bunndyr og dyreplankton. Finstoff kan også endre lysforholdene i sjøen, og kan føre til nedslamming av nærliggende områder, herunder kartlagte områder med naturlig bløtbunn/mudderbunn med sjøfjær, jf. punkt 3.1 ovenfor. Vi stiller vilkår om at tiltakshaver skal vurdere massenes egnethet med hensyn til innhold av helse- og miljøfarlige stoffer og forringelse av vannmiljøet, jf. vilkår 3.2. Vi stiller også vilkår om at det ikke skal brukes stein med fare for innhold av syredannende bergarter.

Det er kjent at tunnelstein inneholder en større mengde finstoff enn stein fra dagbrudd. Ettersom tiltaket er stort, vurderer vi at den totale mengden finstoff kan være stor, og at det er sannsynlig at utfyllingsarbeidene kan føre til spredning av partikler fra sprengstein. Siden det er registrert naturlige bløtbunnsområder med sjøfjær i nærheten av tiltaksområdet, mener vi at det er en fare for at disse blir nedslammet som følge av tiltaket. Det er derfor nødvendig å bruke en form for partikkelsperre rundt tiltaksområdet. I Norconsult sitt notat av 06.03.2025 kommer det frem at det er utfordrende å få til en godt fungerende boblegardin rundt tiltaksområdet. Vi er kjent med at det er etablert en boblegardin nå når tiltaket etter tillatelsen gitt 29.10.2024 er igangsatt, og en siltgardin i forbindelse med pågående utfylling i sjø i nærheten av tiltaksområdet. Vi har ikke fått meldinger fra utførende entreprenør om at det er problemer knyttet til dette. Vi vurderer derfor at det praktisk er mulig å etablere en partikkelsperre og stiller krav om det også ved gjennomføring av den omsøkte utfyllingen, jf. vilkår 3.3. Videre stiller vi krav om turbiditetsmålinger, jf. vilkår 3.4.

En annen problemstilling knyttet til bruk av sprengstein til utfylling i vassdrag er plast i utfyllingsmasser. Sprengstein inneholder normalt store mengder plast i form av plastarmering og/eller tennerledninger, koblingsblokker og foringsrør av plast. Plast brytes i liten grad ned i det akvatiske miljøet, men fragmenteres over tid til små partikler. Vannlevende organismer og fugler kan forveksle plast med mat og få små plastpartikler i seg.⁵ Det er derfor viktig at sprengstein som fylles ut i vassdrag, inneholder minst mulig plast. Vi stiller vilkår om mottakskontroll for plast og fjerning av synlig plast før utfylling, jf. vilkår 3.2. På grunn av tiltakets størrelse stiller vi i samme vilkår krav om å overvåke spredning av plastavfall under arbeidene. Videre stiller vi krav om oppsamling av plast etter gjennomført utfylling, enten fra vannoverflaten (dersom det ikke brukes elektroniske eller elektriske tennsystemer) eller fra sjøbunnen dersom det viser seg at skyteledninger brukt i elektroniske eller elektriske tennsystemer ikke har fulgt med massene ned i fyllingen. Vi vurderer at vilkåret ikke er urimelig og er i samsvar med Miljødirektoratets anbefalinger i faktaarket.

Sprengstein kan inneholde rester av sprengstoff, som igjen kan inneholde nitrogenforbindelser. Utfylling med sprengstein kan derfor føre til utlekking av nitrogen og gi eutrofieringseffekter (økt mengde planteplankton og alger). Norconsult AS har estimert at mengde uomsatt nitrogen er 1,7 g per 1 m³ anbrakte masser for sprengsteinmasser fra dagbrudd og 23,9 g per 1 m³ anbrakte masser fra tunnelsprengning⁶. Det betyr at det kan tilføres mellom 204 kg (ved bruk av stein fra dagbrudd) og 2 868 kg (ved bruk av tunnelstein) nitrogen i resipienten som følge av utfyllingsarbeidene. Dette

⁵ Miljødirektoratet sitt faktaark M-1085 | 2018 «Problemer med plast ved utfylling av sprengstein i sjø».

⁶ Norconsult AS sitt notat «Utfylling i Havneavsnitt Nord SHA4 og SHA5 Kongsgård/Vige – Beregning av nitrogen», datert 10.05.2023.

er den totale mengden nitrogen som kan bli tilført resipienten i løpet av hele anleggsperioden i sjø, ikke nødvendigvis i løpet av ett år. Hvis vi sammenligner utslippet av nitrogen som følge av den omsøkte utfylling ved Vige med utslippet av nitrogen fra Odderøya renseanlegg, ser vi at det i snitt slippes ut 320 tonn nitrogen per år til vann fra renseanlegget⁷, dvs. ca. 105 ganger mer nitrogen enn ved bruk av tunnelstein. Resipientundersøkelsene gjennomført i forbindelse med overvåking av utslippet fra renseanlegget viser at det er god tilstand i vann når det gjelder næringssaltet nitrogen⁸. Selv om utslippet fra renseanlegget går til en annen resipient, mener vi at det likevel er rimelig å anta at utslippet av nitrogen som følge av den omsøkte utfyllingen ikke vil ha nevneverdig påvirkning på resipienten Topdalsfjorden-indre. Vi forventer likevel at spredning av nitrogenforbindelser kan ha en lokal effekt, også tatt i betraktning at det i praksis vil tilføres mer nitrogen fra en større utfylling i samme område, jf. tillatelsen gitt til Kristiansand havn IKS den 29.08.2025. Det er bl.a. på bakgrunn av dette at vi har satt krav om at den omsøkte utfyllingen ikke skal gjennomføres i sommermånedene når det er størst biologisk produksjon i vannmassene, jf. punkt 3.3. nedenfor. Vi forventer at tidsbegrensningen vil medføre mindre nitrogenutslipp i den produktive perioden, noe som vil medføre at den lokale effekten vil bli begrenset og at nitrogenforbindelser mest sannsynlig vil fortynnes raskt.

Støy

Anleggsarbeidene kan generere en del støy, både over og under vannoverflaten. Dette kan virke forstyrrende for fuglelivet og vannlevende organismer og redusere verdien av rekreasjon og friluftsliv. Støy kan bære langt avhengig av topografi og vindretning.

Støy og aktivitet under anleggsarbeidet kan føre til at fisk og fugl sannsynligvis vil trekke seg midlertidig unna anleggsområdet mens støyende arbeid pågår, men det vil trolig normalisere seg i løpet av kort tid.

Området er noe utsatt for støy, bl.a. fra biltrafikk. Vi vurderer derfor at støybidraget fra tiltaksgjennomføring i utgangspunktet vil være begrenset, men det kan være uheldig om støybildet forverres som følge av arbeidene i sjø. Etter oppstart av arbeidene i sjø har vi fått oversendt en støyrapport⁹ med resultater av støymålinger ved etablert bebyggelse på motsatt side av fjorden. I rapporten konkluderer Vimms AS med at støyen fra arbeidene i sjø ikke har sjenansepotensial utover bakgrunnsstøyen i området. Så vidt vi vet, har det ikke vært registrert klager på støy ved gjennomføring av tiltak i samme område i sjø. På bakgrunn av det ovennevnte vurderer vi at arbeidene i sjø kan tillates mellom kl. 07 og kl. 21 på hverdager og mellom kl. 07 og kl. 19 på lørdager så lenge støygrenseverdiene vi fastsetter i samsvar med anbefalte støygrenser for bygge- og anleggsvirksomhet i Klima- og miljødepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021) overholdes, jf. vilkår 4.

3.3 Tidsperiode for gjennomføring av tiltaket

En hovedregel er at tiltak i sjø ikke tillates i perioden fra 15. mai til 15. september av hensyn til plante- og dyreliv, friluftsliv og rekreasjon. I denne perioden er også den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene.

⁷ Basert på tall som Kristiansand kommune har rapportert de siste tre årene. Utslippstallene viser om lag 10 % variasjon i utslippene fra år til år.

⁸ Multiconsult Norge AS sine rapporter «Kristiansandsfjorden – overvåking av avløpsanlegg» (11. august 2023, rapport 10227141-02-RIM-RAP-001) og «Kristiansandsfjorden – overvåking av avløpsanlegg» (12. desember 2023, rapport 10227141-02-RIM-RAP-002).

⁹ Vimms AS sin støyhendesrapport, versjon 2.0, datert 08.04.2026.

Norconsult søker om at det ikke skal være noen begrensning for når på året utfyllingen kan gjennomføres, bl.a. pga. konsekvenser dette kan ha for Glencore Nikkelverk AS sitt prosjekt. Vi er i utgangspunktet positive til at masser fra et lokalt prosjekt kan brukes til det omsøkte tiltaket. Siden det omsøkte tiltaket og prosjektet med havneutbygging i sin helhet er stort, forventer vi at arbeidene i sjø vil pågå ved flere trinn over mange år¹⁰. Opphold i arbeidene i noen måneder er derfor ikke kritisk. Når vi tillater at arbeidene i sjø kan pågå seks dager i uka, vurderer vi at det er mulig å gjennomføre arbeidene med god planlegging selv med opphold i arbeidene i noen måneder. Vi vurderer at friluftslivsinteresser veier tungt i det aktuelle tilfellet. I tillegg mener vi at det er viktig å ikke gjennomføre tiltaket i sommermånedene for å begrense virkninger av nitrogentilførsel, jf. punkt 3.2 ovenfor. Med bakgrunn i det ovennevnte fraviker vi ikke hovedregelen i det aktuelle tilfellet, jf. vilkår 2.7.

Statsforvalteren fikk den 06.05.2026 henvendelse fra utførende entreprenør, Repstad anlegg AS, med forespørsel om å kunne fylle ut i sjø til og med 22.05.2026. Ifølge opplysningene i henvendelsen skyldes dette at det har oppstått problem med lekteren brukt til arbeidene, og utfyllingen skjer nå ved hjelp av en lekter med mindre kapasitet. For å få fylt ut masser i samsvar med planlagt fremdrift ber entreprenøren derfor om å kunne ha mulighet til å fylle ut masser frem til 22.05.2026. Vi vurderer at en slik utvidelse av tidsperiode for gjennomføring av tiltaket i år er svære begrenset og miljømessig akseptabelt. Vi har derfor presisert i vilkår 2.7 at tiltaket kan gjennomføres til og med 22. mai i 2026.

3.4 Vurdering etter naturmangfoldloven

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Statsforvalteren har bl.a. lagt følgende databaser til grunn for vurderingen: Naturbase, Artskart, Fiskeridirektoratets kartløsning og Vann-nett. Vi har også lagt til grunn rapporter og notater utarbeidet i forbindelse med havneutbyggingen. Ut fra det ovennevnte vurderer vi at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig. Når det gjelder effekter av påvirkningen, er miljøkonsekvenser av utfylling godt kjent gjennom erfaringer fra lignende tiltak.

Tiltakets påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Statsforvalteren er kjent med at det er gjennomført flere tiltak i sediment i nærheten av tiltaksområdet og er planlagt flere tiltak over en lengre periode som følge av havneutbyggingen. I tillegg er det planer om tiltak i sediment innerst i bukta ved Vige næringsområde og ved Kongsgårdbukta. Det omsøkte tiltaket er isolert sett et tidsbegrenset engangstiltak. Forutsatt at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene stilt i tillatelsen, vurderer vi at det ikke er sannsynlig at tiltaket vil føre til uakseptabel skade på naturmangfoldet, men vi forventer at tiltaket kan medføre kortvarig forringelse av vannmassene lokalt.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Vilkår om partikkelsperre, turbiditetsmålinger og innskrenket tidsperiode for gjennomføring av tiltaket er eksempler på dette. Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik

¹⁰ Norconsult Norge AS sin rapport «Grunnlagsrapport. Søknad om mudring og utfylling i sjø. Havneavsnitt Nord (Kongsgård/Vige)», versjon E03, datert 20.01.2023.

teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Det må benyttes den teknologien som gir minst miljøbelastning, jf. vilkår 2.5

3.5 Vurdering etter vannforskriften

Tiltaksområdet ligger i vannforekomsten Topdalsfjorden-indre, registrert med ID 0130010400-1-C i portalen Vann-nett. Vannforekomsten har per 30.04.2026 moderat økologisk tilstand (lav presisjon) og dårlig kjemisk tilstand (høy presisjon).

I utredningene gjennomført for å se på konsekvenser av opprinnelig planlagt fullskala havneutbygging på bl.a. strømforhold, jf. punkt 2.2 ovenfor, er det konkludert med at det kan forventes moderate endringer i strømmønster ved utfyllingene, men liten eller ingen endring i indre deler av Topdalsfjorden. Den aktuelle utfyllingen går til maksimalt kote +2 og berører et begrenset sjøbunnsareal sammenlignet med opprinnelige planer om fullskala havneutbygging. Etter vår vurdering er det ikke sannsynlig at den omsøkte utfyllingen vil føre til endringer i strømmønster i indre deler av Topdalsfjorden, men permanent arealbeslag i tiltaksområdet kan føre til endringer i lokale strømforhold.

Forringelse av vannmassene som følge av tiltaket forventes å være midlertidig og hovedsakelig avgrenset av tidsrommet arbeidene i sjø pågår. Siden den omsøkte utfyllingen er engangstiltak av begrenset omfang, vurderer vi at det er rimelig å anta at tiltaket ikke vil føre til permanent forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten eller ha innvirkning på hvorvidt den når miljømålet eller ikke, jf. vannforskriften § 4. Vannforskriften § 12 kommer derfor ikke til anvendelse i det konkrete tilfellet.

3.6 Konklusjon

Ved avgjørelse om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, har Statsforvalteren lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre. Vurdering av tiltaket etter naturmangfoldet §§ 8-12, jf. § 7, tilsier at naturen kan bli negativt påvirket av tiltaket. Tiltaket er en del av et større prosjekt med havneutbyggingen, og vi vurderer derfor at tiltaket kan anses å være samfunnsnyttig. Vi finner derfor grunnlag til å kunne gi tillatelse til utfylling av inntil 120 000 m³ sprengsteinmasser i sjø ved Vige på visse vilkår. Vilkårene er stilt for å minimere negative konsekvenser av tiltaket. Forutsatt at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene, vurderer vi at tiltaket ikke vil føre til uakseptable miljøpåvirkninger for naturmangfoldet og permanent forringelse av vannforekomsten. I denne sammenheng viser vi særlig til vilkår om avbøtende tiltak under tiltaksgjennomføring og innskrenket tidsperiode for tiltaksgjennomføring.

Vi vurderer at vilkårene er i samsvar med naturmangfoldlovens prinsipper og ikke er urimelige. Selv om det ikke er registrert viktige naturtyper eller arter av nasjonal forvaltningsinteresse i selve tiltaksområdet, vurderer vi at det er viktig å begrense negative konsekvenser av den omsøkte utfyllingen for nærliggende områder, særlig områdene med naturlig bløtbunn/mudderbunn med sjøfjær sør og sørøst for tiltaksområdet, samt for anadrome fiskearter. Dette mener vi er i samsvar med FNs bærekraftsmål 14 Livet i havet delmål 14.2, som handler om bl.a. å beskytte økosystemene i havet og langs kysten for å unngå betydelige skadevirkninger.

4 Saksgang

4.1 Forhåndsvarsler og uttalelser

Statsforvalteren sendte den 10.04.2025 saken på høring til aktuelle myndigheter og berørte parter. Fristen for å sende uttalelser var 15.05.2025. Velforeningen Kongsgård 1/Vige vel fikk etter forespørsel høringsfristen forlenget til 25.05.2025.

Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalelsene. Enkelte uttalelser er ikke nødvendigvis uttalelser til søknaden vi behandler i saken, men mer generelle og handler om havneutbygging. Vi har likevel valgt å oppsummere alle uttalelsene. Vi gjør oppmerksom på at da vi sendte søknaden på høring i april 2025, vurderte vi at saken kunne behandles som søknad om endring av enkelte vilkår i tillatelsen gitt Kristiansand havn IKS den 29.10.2024.

4.2 Uttalelser

Norsk maritimt museum, 07.05.2025:

Museet har ingen anmerkninger til en eventuell endring av vilkårene.

Fiskeridirektoratet, 15.05.2025:

Direktoratet skriver at de tar saken til orientering. Med bakgrunn i en faglig prioritering gir de ikke en konkret høringsuttalelse i saken og viser til generelle råd.

Knut Sand, 15.05.2025:

Knut Sand kommentarer alle de fire punktene i søknaden. Punkt 1: tiltaket vil berøre og tildekke sjøfjærbunn, noe han mener bør føre til stopp for arbeidene eller relokalisering av tiltaket. Han skriver videre at det er uklart for han om tillatelsens ramme omfatter den totale utfyllingen eller en del av et større utfyllingstiltak hvor en søknad om tilsvarende mengde kan komme senere. Punkt 2: det vil være fare for at steinstøv og finpartikler vil være suspendert i vannsøylen hele året, og i perioden med lav vannføring fra Tovdalsvassdraget vil det også være fare for at steinstøv blir transportert inn i Topdalsfjorden. Punkt 3: hvis det ikke stilles krav om partikkelsperre og det brukes splittlekter, vil hele vannsøylen få suspenderte partikler, som videre kan spres over lange avstander fra tiltaksområdet. Punkt 4: støyproblematikk på kveldstid er ikke blitt forespeilet tidligere, og ny støyutredning bør gjennomføres.

Kongsgård 1/Vige vel, 25.05.2025:

Velforeningen mener tiltakets størrelse totalt sett og tiltenkt størrelse på tiltaket i havneområdet ved Kongsgård/Vige ikke tar hensyn til nødvendig tilpasning til eksisterende bebyggelse. Videre viser de til andre vedtatte arealplaner og arealplaner under utarbeidelse i tilgrensende områder og mener at det mangler en oversikt over totale utfordringer/total belastning. Til slutt ber velforeningen om at det ikke åpnes for utvidet arbeidstid ved gjennomføring av utfyllingstiltaket.

4.3 Oversendelse av innkomne uttalelser

Vi oversendte innkomne uttalelser til tiltakshaver den 08.07.2025 og ba om å få oversendt ev. kommentarer til disse innen 12.08.2025. Vi fikk ingen kommentarer innen fristen.

5 Klagerett

Kristiansand havn IKS og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtakene. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon forurensning

Ludmila Pechinkina
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vilkår til tillatelsen etter forurensningsloven til utfylling i sjø ved Vige i Kristiansand kommune

Kopi til:

Kristiansand kommune
Kystverket
Norsk Maritimt Museum
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV
AGDER
Fiskeridirektoratet
Knut Sand
KONGSGÅRD1/VIGE VEL

RANDESUND BYDELSRÅD

Postboks 4
Postboks 1502
Postboks 720 Skøyen
c/o DNT Sør Gyldenløves
gate 2
Postboks 185 Sentrum
Harald Gilles Vei 60

Fuglevikkleiva 55

4685 NODELAND
6025 ÅLESUND
0214 OSLO
4611 KRISTIANSAND
S
5804 BERGEN
4633 Kristiansand S
4633 KRISTIANSAND
S
4637 KRISTIANSAND
S

Vilkår til tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i sjø ved Vige i Kristiansand kommune

1 Tillatelsens ramme og varighet

1.1 Tillatelsen gjelder utfylling av inntil 120 000 m³ masser i sjø ved Vige i Kristiansand kommune.

Sjøbunnsarealet som blir berørt av tiltaket, skal ikke overskride areal avgrenset på kart i figur 1 i vedtaksbrevet.

1.2 Tillatelsen gjelder i tre år fra og med vedtaksdato.

2 Generelle vilkår

2.1 Kristiansand havn IKS (heretter kalt tiltakshaver) er ansvarlig for at krav i tillatelsen overholdes. Når tiltakshaver engasjerer entreprenør til å utføre oppgaver, skal tiltakshaver sørge for at utførende entreprenør er kjent med og følger opp vilkår i tillatelsen.

Den som utfører arbeidet, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltaket er avsluttet.

2.2 Før oppstart av arbeidene skal tiltakshaver etablere en beredskapsplan som skal gjennomføres hvis det viser seg at arbeidene medfører akutt forurensning. Beredskapsplanen skal være tilpasset den miljørisikoen som arbeidene i sjø til enhver tid representerer.

2.3 Tiltakshaver skal varsle Statsforvalteren om at arbeidene settes i gang senest to uker før oppstart. Oppstart meldes med en e-post til sfagpost@statsforvalteren.no og merkes med saksnummer 2018/6709. Tiltakshaver skal også varsle Statsforvalteren når arbeidene er avsluttet.

Statsforvalteren kan føre tilsyn under arbeidene.

2.4 Tiltakshaver skal gjennomføre en miljørisikovurdering av arbeidene i sjø, som skal vise at tiltakshaver har kunnskap om og oversikt over hvilken risiko arbeidene utgjør for ytre miljø.

Tiltakshaver skal forsikre seg om at utførende entreprenør har etablert system for internkontroll slik at tillatelsens krav og krav som følger av annet miljøregelverk, overholdes.

2.5 Arbeidene i sjø skal utføres på en måte som minimerer spredning av forurensning. Det skal velges en teknologi som minimerer spredning av partikler. Teknologien skal vurderes underveis i arbeidet og kriterier for bytte av teknologi skal beskrives i internkontrollen.

2.6 Utfylling i sjø skal gjennomføres under gunstige strøm- og vindforhold for å begrense spredningen av partikler i mest mulig grad og på en måte som sikrer stabilitet i massene under tiltakets utførelse og i ettertid.

2.7 I 2026 er tiltaket ikke tillatt i perioden fra 23. mai til 15. september. Tiltaket er ikke tillatt i perioden fra 15. mai til 15. september i 2027-2028.

3 Krav til gjennomføring av utfyllingstiltaket

3.1 Mengder og tidspunkt for utfylling av masser samt utfyllingssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 5.

3.2 Det er kun tillatt å fylle ut med sprengstein, og massene skal være egnet til formålet.

Tiltakshaver skal vurdere utfyllingsmassenes egnethet mht. innhold av helse- og miljøfarlige stoffer og potensial for forringelse av vannmiljøet. Sprengstein som kan eller vil medføre nevneverdige skader eller ulemper for vannmiljøet, skal ikke benyttes. Det skal ikke brukes stein med fare for innhold av syredannende bergarter. Massenes kvalitet må kunne dokumenteres.

Dersom det påtreffes avfall, skal dette sorteres fra og leveres til lovlig avfallsanlegg. Utfyllingsmassene skal ikke inneholde skyteledninger, plastarmering eller annet plastavfall. Tiltakshaver skal sikre at utfyllingsområdet overvåkes visuelt for plastavfall, og at dette samles effektivt under tiltaket. Når utfyllingstiltaket er gjennomført, skal området i nærhet av fyllingsfot undersøkes for plastavfall. Plast som ikke har fulgt med sprengsteinsmassene, skal fjernes fra tiltaksområdet. Logg over oppsamlet plastavfall leveres sammen med sluttrapport, jf. vilkår 5.

Tiltakshaver skal etablere en rutine for mottakskontroll med utfyllingsmassene, som sikrer at det kun fylles ut med masser som er tillatt i denne tillatelsen.

3.3 For å hindre spredning av partikler skal det etableres en avskjærende partikkelsperre (f.eks. siltgardin) i ytterkant av tiltaksområdet. Partikkelsperren må dekke hele vannsøylen, og ved avslutning av tiltaket må partikkelsperren fjernes på en måte som hindrer spredning av partikler.

3.4 Turbiditet skal overvåkes under arbeidene i sjø i henhold til gjeldende norsk standard for dette og inngå i miljøovervåkingen. Overvåkingen av turbiditet skal omfatte:

- Måling av turbiditet i minst én referansestasjon i området som ikke er påvirket av arbeidene i sjø.
- Måling av turbiditet i minst én målestasjon i området som er påvirket av arbeidene i sjø. Måleren/målerne skal være plassert slik at den/de på best mulig måte fanger opp/registrerer spredning av partikler fra tiltaket. Beskyttelse av nærliggende naturverdier og fiskeriinteresser skal vektlegges ved plassering av stasjonen(e).

Alle målinger skal loggføres. Turbiditet skal måles ved alle stasjoner samtidig. Måleutstyret skal jevnlig kontrolleres og kalibreres.

Grenseverdi for turbiditet settes til 10 NTU over referanseverdi målt hver 10. minutter. Ved overskridelse av grenseverdien må tiltaket stanses til turbiditeten har gått ned under grenseverdien og ev. tiltak er gjennomført. Ved teknisk stopp i turbiditetsmålere må arbeidene i sjø stanses.

Program for turbiditetsmålinger der planlagt plassering av målestasjonene vises og begrunnes, sendes Statsforvalteren innen tre uker før oppstart av arbeidene.

4 Støy

Utfyllingen i sjø kan gjennomføres mellom kl. 07 00 og kl. 21 00 mandag til fredag og mellom kl. 07 00 og kl. 19 00 lørdag. Det er ikke tillatt å gjennomføre tiltaket på søndager og helligdager. Støy fra anleggsarbeidene skal ikke overskride følgende grenseverdier:

Tabell 1 Grenseverdier for støy fra arbeidene. Alle grenseverdier gjelder innfallende lydtryknivå og gjelder utenfor rom med støyfølsomt bruksformål.

Bygningstype	Støykrav mandag – lørdag kl. 07 – 19 $L_{pAeqv12h}$	Støykrav mandag – fredag kl. 19-21 $L_{pAeqv2h}$
Boliger, fritidsboliger, sykehus, pleieinstitusjoner	60 dB(A)	55 dB(A) i brukstid
Skole, barnehage	55 dB(A) i brukstid	55 dB(A) i brukstid

L_{pAeqT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dB(A)) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

5 Rapportering

Tiltakshaver skal levere årsrapport for gjennomførte tiltak en gang i året. Rapporten for arbeider gjennomført foregående år skal sendes Statsforvalteren innen 1. februar. Rapporten skal bl.a. inneholde følgende:

- beskrivelse av gjennomførte tiltak
- kopi av loggføringer
- kart som viser hvor massene er fylt ut
- redegjørelse for ev. avvik

Etter avsluttet tiltak skal tiltakshaver oversende sluttrapport om arbeidene som er utført, innen to måneder etter at tiltaket er avsluttet. Sluttrapporten skal dokumentere at vilkårene som er gitt i tillatelsen, er overholdt.